

LA PARADOXA DE FERMI

Ramon Alcoberro

Sovint els investigadors de la vida exoterrestre se senten obligats a dedicar part del seu temps a justificar que la seva reflexió té senti més enllà de la pura extravagància. Fins i tot si hi hagués vida en alguna galàxia llunyana, les distàncies de milers o milions d'anys llum farien que difícilment ens hi poguéssim comunicar. L'originalitat de la situació actual és que s'està buscant indicis de vida a Mart o en alguna lluna de Saturn. Això està molt més a prop. Mart fins i tot es pot "visitar" amb Google Maps.

Molts filòsofs "seriosos" equiparen els estudis d'ètica de la vida exoterrestre a la creença en l'Unicorn rosa invisible, una religió-broma creada a primers de la dècada de 1990 al voltant d'un ésser tan poderós que pot ser capaç de integrar totes les contradiccions. Nostra Senyora de l'Unicorn és rosa i l'invisible i li agrada menjar pinya, pernil i pizza pepperoni amb xampinyons. Val per a tot a condició de no pensar-hi gaire. Els "Pink Fluffy Unicorns Dancing On Rainbows" (que tenen cançó a YouTube) i la vida extraterrestre serien construccions de la mateixa mena, pura matèria de desig. Els únics que no poden escoltar L'Unicorn invisible i rosa són els cecs. I els únics que no veuen homes verds són els qui no hi creuen, com és obvi. Però les religions UFO (les que identifiquen Jesús o altres divinitats amb els extraterrestres) i acudits similars no tenen res a veure amb la reflexió de l'exoètica, que en el fons es replanteja el sentit de la vida humana en una perspectiva postdarwinista.

L'any 1950, el físic Enrico Fermi (que acceptava la possibilitat de vida extraterrestre com a hipòtesi científica) va fer una pregunta interessant als col·legues que treballaven amb ell al Projecte Manhattan: Where is everybody? Si és cert -deia- que hi ha milers i milers d'exoplanetes que poden tenir civilitzacions complexes i vida intel·ligent: ¿per què no s'han manifestat mai? Fermi es va respondre ell mateix, d'una manera prou brutal: quan les civilitzacions atenyen un nivell tecnològic tan impressionant com el que els cal per fugir de la seva galàxia, inevitablement s'exterminen elles mateixes. Les civilitzacions tecnològiques caurien víctimes de la seva pròpia i excessiva complexitat. La màxima tecnologia produeix, paradoxalment, la barbàrie màxima. Cosa que segons Fermi estava succeint ja amb la humanitat. Si recordem que ho va dir quan dirigia les investigacions sobre la bomba atòmica, la resposta impressiona encara més.

Els projectes de recerca de senyals de civilitzacions extraterrestres (SETI) no busquen espaguetis voladors ni unicorns invisibles de color rosa. No creuen tampoc (com alguns caçafantasmes llampats) que la terra sigui una mena de zoològic gegant on extraterrestres superintel·ligents investiguen l'evolució de la vida. Estudiar les condicions i els drets de la vida extraterrestre (existent o no) és tant com plantejar-se un experiment mental sobre les condicions de la responsabilitat humana al Cosmos. No sembla poc cosa, oi?